

Το Μοιρολόι της Παναγίας στην Κοπάνη Δωδώνης στο Εθνικό Ευρετήριο Άυλης Πολιτιστικής Κληρονομιάς

/ [Παιδεία και Πολιτισμός](#)

Ο Συρτός Κρήτης, το Καρναβάλι Μεσότοπου Λέσβου, το [Μοιρολόι της Παναγίας](#) στην Κοπάνη Δωδώνης και το Πανηγύρι του Αγίου Πέτρου στα Σπάτα είναι μεταξύ των νέων εγγραφών στο [Εθνικό Ευρετήριο Άυλης Πολιτιστικής Κληρονομιάς](#).

Συγκεκριμένα, το Υπουργείο Πολιτισμού ανακοίνωσε την εγγραφή δέκα (10) νέων στοιχείων στο Εθνικό Ευρετήριο Άυλης Πολιτιστικής Κληρονομιάς. Η διαδικασία εμπλουτισμού του Εθνικού Ευρετηρίου Άυλης Πολιτιστικής Κληρονομιάς της Ελλάδας είναι ετήσια και ξεκινάει τον Ιανουάριο, με τη δημόσια πρόσκληση που απευθύνει η Διεύθυνση Νεώτερης Πολιτιστικής Κληρονομιάς, σύμφωνα με τις προβλεπόμενες διαδικασίες και συγκεκριμένα

χρονοδιαγράμματα.

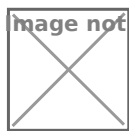
Η **Υπουργός Πολιτισμού Λίνα Μενδώνη**, μετά την αποδοχή της εισήγησης της Επιστημονικής Επιτροπής για την εγγραφή των δέκα νέων στοιχείων στο Εθνικό Ευρετήριο, δήλωσε: «Το ΥΠΠΟ εφαρμόζοντας από το 2006, τη Σύμβαση της UNESCO 2003, για τη Διαφύλαξη της Άυλης Πολιτιστικής Κληρονομιάς, προσθέτει σήμερα δέκα νέες εγγραφές στον, ήδη, πλούσιο κατάλογο του Εθνικού Ευρετηρίου Άυλης Πολιτιστικής Κληρονομιάς, επιβεβαιώνοντας τον πλούτο, την πολυμορφία, τις πολλαπλές επιρροές και την ενσωμάτωση στέρεων παραδόσεων, για τις οποίες είναι περήφανες οι τοπικές κοινωνίες. Ο λαϊκός πολιτισμός μας, οι τελετές, οι γιορτές, οι παραδοσιακές τέχνες μεταφέρονται από γενιά σε γενιά, παραδίδοντας στους νεότερους ένα βαθύ πολιτιστικό απόθεμα, που το διαμόρφωσαν ο μόχθος των ανθρώπων, η συνύπαρξη, η αλληλεγγύη, η ανάγκη της ταυτότητας. Ένας πλούτος διαφορετικός από περιοχή σε περιοχή, αποτέλεσμα συλλογικής δραστηριότητας, του μέτρου και της αισθητικής, που φτάνει ζωντανός στις μέρες μας, από τα βάθη του χρόνου και οφείλουμε να τον αναδείξουμε, πιστοί στις αρχές της βιώσιμης ανάπτυξης. Ευχαριστώ την αρμόδια Διεύθυνση Νεώτερης Πολιτιστικής Κληρονομιάς του Υπουργείου, καθώς και την Εθνική Επιστημονική Επιτροπή για την αφοσίωσή τους στην διάσωση και ανάδειξη του άυλου πολιτιστικού μας αποθέματος, με την Εφαρμογή της Σύμβασης της UNESCO».

Όπως ενημερώνει η ανακοίνωση του **ΥΠΠΟ**, η **Ελλάδα** ως κράτος-μέλος εμπλουτίζει συστηματικά το **Εθνικό Ευρετήριο Άυλης Πολιτιστικής Κληρονομιάς**, εφαρμόζοντας τη διαδικασία εμπλουτισμού του Ευρετηρίου, το οποίο και αποτελεί σημαντική προτεραιότητα του **Υπουργείου Πολιτισμού**. Ο λόγος δίνεται στις ίδιες τις κοινότητες, φορέων άυλης πολιτιστικής κληρονομιάς, προκειμένου να τεκμηριώσουν και να αναδείξουν τα στοιχεία που οι ίδιες θεωρούν μέρος της συλλογικής τους ταυτότητας. Επιπλέον, η διαδικασία εγγραφής στο **Εθνικό Ευρετήριο Άυλης Πολιτιστικής Κληρονομιάς** παρέχει ένα πλαίσιο συνεργασίας των κοινοτήτων με τη διοίκηση και την επιστημονική κοινότητα, για την εκπόνηση σχεδίων και την εφαρμογή πολιτικών που στοχεύουν στη διαφύλαξη των στοιχείων και τη μετάδοσή τους στις νεότερες γενιές.

Τα δέκα νέα στοιχεία μελετήθηκαν συστηματικά από τη **Διεύθυνση Νεότερης Πολιτιστικής Κληρονομιάς**, την **Εθνική Επιστημονική Επιτροπή για την Εφαρμογή στην Ελλάδα της Σύμβασης για τη Διαφύλαξη της Άυλης Πολιτιστικής Κληρονομιάς (UNESCO, 2003)** και τις ίδιες τις κοινότητες φορέων. Η **Εθνική Επιστημονική Επιτροπή** γνωμοδότησε επί των προτάσεων στη συνεδρίαση της 7ης Απριλίου 2023. Η εισήγησή τους έγινε αποδεκτή, στο σύνολό της, από την Υπουργό Πολιτισμού.

Τα στοιχεία που εγγράφονται στο Εθνικό Ευρετήριο Άυλης Πολιτιστικής Κληρονομιάς είναι τα εξής, σύμφωνα με πληροφορίες του ΥΠΠΟ:

1. Συρτός Κρήτης

Ο συρτός Κρήτης είναι κυκλικός χορός, βασισμένος σε οργανικές μελωδίες με βιολί ή λύρα και λαούτο, πάνω στις οποίες τραγουδιούνται δίστιχα (μαντινάδες). Χορεύεται, κυρίως, από άνδρες. Τοπική παράδοση και έρευνα συμφωνούν ότι εντοπίζεται στη Δυτική Κρήτη (Κίσσαμος), ενισχύοντας τον μύθο που τοποθετεί τις απαρχές του συρτού στον 18ο αιώνα, ως δημιούργημα ντόπιου μουσικού. Κατά τον Μεσοπόλεμο εξαπλώθηκε σε όλη την Κρήτη. Αργότερα, μέσω της μετακίνησης Κρητών οργανοπαικτών και της διάδοσης της δισκογραφίας, εντάχθηκε στο ρεπερτόριο των χορευτικών συλλόγων όλης της Ελλάδας και της διασποράς. Η μελωδία του συρτού αναγνωρίστηκε διεθνώς, καθώς συνδέθηκε με το παγκόσμιας εμβέλειας «συρτάκι» της ταινίας «Αλέξης Ζορμπάς». Ο συγκεκριμένος χορός είναι συνυφασμένος με τη μουσικοχορευτική παράδοση και εν γένει την πολιτιστική κληρονομιά της Κρήτης και ιδιαίτερα της Δυτικής Κρήτης και της περιοχής Κίσσαμου.

2. Καρναβάλι Μεσότοπου Λέσβου

Η περίοδος της αποκριάς γιορταζόταν από παλιά στον Μεσότοπο Λέσβου με γλέντια που κρατούσαν μία εβδομάδα. Ήταν μια ευκαιρία για τους Μεσοτοπίτες να αποδώσουν φόρο τιμής στην παράδοσή τους, που απηχεί μνήμες από την Τουρκοκρατία, τη Μικρά Ασία και τη Σμύρνη. Οι απόκριες αποτελούν περίοδο ξεφαντώματος για όλο το χωριό. Στο Καρναβάλι του Μεσότοπου, που από το 1987 διοργανώνεται με τη συμμετοχή όλων των φορέων του χωριού, περιλαμβάνονται αποκριάτικα δρώμενα, σάτιρα δοσμένη στην ντοπιολαλιά, μασκαροντυμένοι όλων

των ηλικιών, μουτσούνια όπως αποκαλούνται, τραγούδι, χορός και οι λεγόμενοι κουδουνάτοι, άντρες που περιφέρονται κατά ομάδες στο χωριό, φορώντας κουδούνια από πρόβατα και έχοντας βάψει τα πρόσωπά τους μαύρα με κάρβουνο και λάδι. Το Καρναβάλι Μεσότοπου Λέσβου αποτελεί σημαντικό στοιχείο συλλογικής μνήμης και ταυτότητας της κοινότητας, αλλά και δημοφιλή αποκριάτικη εκδήλωση που ενθουσιάζει το ευρύτερο κοινό.

3. Μαλεβιζιώτης

Ο Μαλεβιζιώτης είναι χορός της Κρήτης, κυκλικός και ζωηρός. Χορεύεται από άντρες και γυναίκες με πιασμένες παλάμες, σε ρυθμό 2/4, με συνοδεία λύρας ή βιολιού, λαγούτου, μαντολίνου ή ασκομαντούρας. Πρόκειται για έναν χορό μεγάλης δυναμικής και έντασης, ζωηρό και εντυπωσιακό, που επιτρέπει στους χορευτές, κυρίως στον πρωτοχορευτή, να αυτοσχεδιάσει και να επιδείξει τη δεξιότητά του.

Είναι συνδεδεμένος με τη μουσικοχορευτική παράδοση, την πολιτιστική ταυτότητα και όλες τις εκφάνσεις της κοινωνικής ζωής των Κρητών και ειδικότερα των Μαλεβιζιωτών, επειδή στην επαρχία Μαλεβιζίου, του νομού Ηρακλείου, έλαβε την τελική του μορφή. Σήμερα, χορεύεται σε όλη την Ελλάδα και στον απόδημο ελληνισμό, καθώς έχει διαδοθεί ευρέως μέσω της εκμάθησης των κρητικών χορών, κυρίως στο πλαίσιο των χορευτικών συλλόγων.

4. Το Μοιρολόι της Παναγίας, στην Κοπάνη Δωδώνης

Είναι πασχαλινά κάλαντα που ψάλλονται κάθε Μεγάλη Παρασκευή σε πολλές περιοχές της Ελλάδας, μεταξύ των οποίων και στην Κοπάνη Δωδώνης. Τα κάλαντα αφηγούνται τον θρήνο της Παναγίας για τον μονογενή υιό της. Τα μέλη της κοινότητας Κοπάνης, η πλειονότητα των οποίων δεν κατοικεί πλέον μόνιμα στο χωριό, έχουν την ευκαιρία να συναντηθούν και να ανανεώσουν τους κοινούς δεσμούς τους, συμμετέχοντας στο έθιμο που διατηρεί ζωντανή την παράδοση των προγόνων τους. Το Μοιρολόι της Παναγίας αναβιώνει στην Κοπάνη από το 2006, συνιστώντας μια σημαντική έκφανση της συλλογικής μνήμης της κοινότητας.

5. Μπαμπούγερα, στην Καλή Βρύση Δράμας

found or type unknown

Το δρώμενο τελείται στην Καλή Βρύση Δράμας, στις 6-7 και 8 Ιανουαρίου, κάθε χρόνο. Μέλη της κοινότητας, με ζωόμορφες μεταμφιέσεις, ζωσμένα με κουδούνια στη μέση τους και με προσωπίδα στο κεφάλι, κυκλοφορούν στο χωριό τραγουδώντας και χορεύοντας. Η κορύφωση του δρώμενου είναι στις 8 Ιανουαρίου με την αναπαράσταση σατυρικού γάμου. Αποτελεί σημαντικό στοιχείο συλλογικής μνήμης και ταυτότητας της κοινότητας Καλής Βρύσης Δράμας.

6. Μπαντίδοι και Γαϊτανάκι Άρτας (παραδοσιακά δρώμενα Αποκριών)

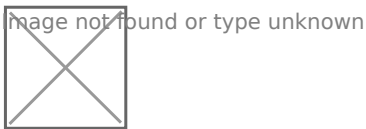

found or type unknown

Εθιμικά αποκριάτικα δρώμενα που τελούνται στην πόλη της Άρτας, με κύρια χαρακτηριστικά τις μεταμφιέσεις, τις πατινάδες με συνοδεία παραδοσιακής ζυγιάς και τις στάσεις σε καθορισμένα σημεία, όπου επιτελούνται ορχηστικά επεισόδια με περιπαικτικά δίστιχα, με κύκλιους αποκριάτικους χορούς.

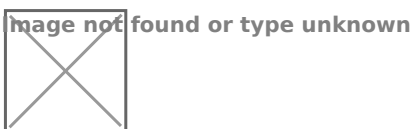
Οι Μπαντίδοι είναι μπουλούκια δέκα-δεκαπέντε ανδρών, οι οποίοι την Πέμπτη και την Παρασκευή, πριν από τη Μεγάλη Αποκριά, ξεκινούν από τις γειτονιές της Άρτας τραγουδώντας και πειράζοντας τον κόσμο. Καταλήγουν στις κεντρικές οδούς της πόλης, σατιρίζοντας την επικαιρότητα, πρόσωπα και καταστάσεις. Το Σάββατο της Αποκριάς οι συμμετέχοντες, φορώντας μάσκες και ντυμένοι είτε ως γενίτσαροι είτε ως νύφες, βγαίνουν στους κεντρικούς δρόμους της πόλης και στις γειτονιές. Κάθε λίγο σταματούν και πλέκουν το γαϊτανάκι, ένα ξύλο που στην κορυφή του δένονται και κρέμονται δώδεκα κορδέλες, όσοι και οι μήνες του χρόνου, τότε με συρτούς χορούς, τότε με τσάμικα (ιδιαίτερη μελωδία με το όνομα Γαϊτανάκι) και στο τέλος με τα μαλώματα των βιολιτζήδων. Μετά το πλέξιμο ακολουθούν αποκριάτικα δρώμενα και χοροί. Το έθιμο αποτελεί σημαντική έκφραση της συλλογικής μνήμης και ταυτότητας της πόλης της Άρτας και των απανταχού Αρτινών.

7. Η τέχνη της κατασκευής αντιγράφων παραδοσιακών ενδυμασιών, όπως ασκείται από τον Νικόλαο Πλακίδα, στην Κατοχή Αιτωλοακαρνανίας

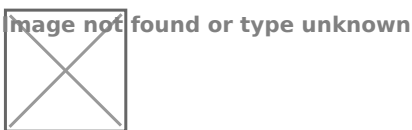
Ο Νικόλαος Πλακίδας ράβει και κεντάει πιστά αντίγραφα παραδοσιακών ενδυμασιών. Οι φορεσιές δημιουργούνται κατόπιν παραγγελίας, προκειμένου να φορεθούν σε γάμους, πανηγύρια, αναπαραστάσεις ιστορικών γεγονότων, παρελάσεις κτλ. Το εργαστήρι του Νικόλαου Πλακίδα βρίσκεται στην Κατοχή Δήμου Ιεράς Πόλεως Μεσολογγίου, στο Νομό Αιτωλοακαρνανίας, της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας, περιοχή όπου πραγματοποιούνται πολλές γιορτές και πανηγύρια, όπως η γιορτή της Εξόδου στο Μεσολόγγι, τα πανηγύρια της Αγίας-Αγάθης στο Αιτωλικό, του Αϊ-Συμίου στο Μεσολόγγι, της Αγίας Παρασκευής στο Νεοχώρι. Η τέχνη της κατασκευής αντιγράφων παραδοσιακών ενδυμασιών, όπως ασκείται από τον Νικόλαο Πλακίδα, στην Κατοχή Αιτωλοακαρνανίας, αποτελεί παράδειγμα προσαρμογής στο σύγχρονο πολιτιστικό περιβάλλον της τέχνης του ελληνοράπτη.

8. Το πανηγύρι του Αγίου Πέτρου στα Σπάτα

Πραγματοποιείται κατά τον τριήμερο εορτασμό των Αγίων Πέτρου και Παύλου, στα Σπάτα, στις 29 Ιουνίου, συνδυάζοντας στοιχεία της επίσημης χριστιανικής θρησκείας και της λαϊκής λατρείας. Κατά τον πανηγυρισμό προσφέρονται ζώα (ταύροι) ως τάμα, με το κρέας των οποίων παρασκευάζεται στιφάδο. Η παρασκευή του φαγητού απαιτεί τη συνεργασία όλων των κατοίκων του χωριού, που συνεισφέρουν εθελοντικά, ως εκπλήρωση του τάματος για υγεία και καλή σοδειά. Τα τελευταία χρόνια η κοινότητα, σεβόμενη τις παραμέτρους που διέπουν πλέον τη συμπεριφορά των ανθρώπων προς τα ζώα, δεν τελεί την ταυροθυσία. Το πανηγύρι του Αγίου Πέτρου στα Σπάτα αποτελεί μια εθιμική πρακτική που συμβάλλει στη διαφύλαξη της συλλογικής μνήμης και ταυτότητας των κατοίκων των Σπάτων και ενισχύει τους δεσμούς που συνέχουν τους απανταχού Σπαταναίους με τον τόπο τους.

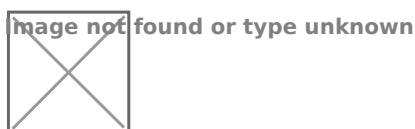
9. «Μπέης» Πρωτοκκλησίου

Ο «Μπέης» είναι αποκριάτικο δρώμενο με περιπαικτικό – σκωπτικό χαρακτήρα που

πραγματοποιείται από άντρες την Καθαρά Δευτέρα, στο προσφυγικό χωριό Πρωτοκκλήσι του δήμου Σουφλίου, στον Έβρο. Συμμετέχουν νεαρά και μεγαλύτερης ηλικίας άτομα, που σχηματίζουν θίασο και περιφέρονται στο χωριό χορεύοντας με τους ήχους της γκάιντας και του νταουλιού. «Ο Μπέης» αποτελεί σημαντική έκφραση της συλλογικής μνήμης και ταυτότητας της κοινότητας Πρωτοκκλησίου του δήμου Σουφλίου Έβρου.

10. Κάλαντα Κρυόνερου Ανατολικής Θράκης, στο Καλαμπάκι Δράμας

Πρόκειται για θρησκευτικού περιεχομένου κάλαντα που τραγουδιούνται αντιφωνικά, στο Καλαμπάκι Δράμας, τη νύχτα της παραμονής έως το ξημέρωμα των Χριστουγέννων, από ομάδες ανύπαντρων νεαρών ανδρών, με τα οποία ανακοινώνεται από τους καλαντιστές η χαρμόσυνη είδηση της γέννησης του Χριστού. Τα κάλαντα συνοδεύονται από παινέματα για τον οικοδεσπότη και την οικογένειά του. Τα κάλαντα συνιστούν σημαντική έκφραση της συλλογικής μνήμης της κοινότητας Καλαμπακίου Δράμας, ιδιαίτερα των απογόνων προσφύγων, από το Κρυόνερο Ανατολικής Θράκης.